БЕЛАРУСКІ ЗВОН

ТЫДНЁВАЯ ЧАСОПІСЬ

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Вострабрамска вул. 9 (Ostro-bramska 9). Рэдакцыя адчынена: 12—2 штодня апрача сьвяточных дзён.

Рукапісы павінны быць напісаны чытальна і толькі на адным баку паперы, з праўдзівым прозьвішчам аўтара і адрэсам для ведама Рэдакцыі. Няпрынятыя у друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.

Цана кожнага нумару 50 м. Падпіска на 3 месяцы каштуе 600 м. (з даст. да хаты). Цана абвестак: перад тэкстам 200 мк., зарод тэксту 300 мк. і на апошняй страніцы 120 мк. за радок пэтыту у 1 шпальт.

Год II. Вільня, Пятніца 27-га кастрычніка 1922 г. № 29 (54).

Беларусы, галасуйце за свой сьпісак № 16!

Падшывальцы.

Людзі, што йшчэ ўчора зачынялі беларускія школы, разганялі вучняў і вывозілі вучыцялёў з роднага краю—„за дрот“,—людзі, што ня прызнавалі беларускае мовы і, ламаючы сваю-ж канстытуцыю, забаранялі вучыць у гэтай мове беларускіх дзяцей,—гэтыя самыя людзі цяпер у часе выбараў у Сойм і Сэнат, неўспадзеўкі самі загаварылі да нас беларусаў!

Няма, бадай, ніводнае польскае партыі, якая-бы не пасылала ў нашы вёскі агітатараў, што гавораць па беларуску. Дый мала таго: свае адозвы і газэты іншыя з іх пачалі друкаваць у гэтай—як яны звычайна называюць—„хамскай“ мове.

Нам прыслалі цэлы жмут розных друкаў беларускіх, выдаваных палякамі.

Перад усім—выданьні „вызваленцаў“. Трэба сказаць, што тыя першыя пачалі апранацца ў беларускую вопратку, каб нашымі галасамі правясьці ў Сойм сваіх людзей. Іхных выданьняў з нумарам „3“—найбольш.

За імі сьледам ідуць „рады людовыя“—тыя самыя „рады“, што былі ўтвораны ў нас у часе польскае ваеннае окупацыі дзеля барацьбы з беларушчынай. Вось, і яны выпусьцілі адозву з эсэраўскім лёзунгам: „Зямля і воля працоўнаму народу“—па беларуску. Яны суляць нашым сялянам усё тое, чаго дагэтуль ніхто з іх і ня думаў даваць і, папаўшы ў Сойм, ведама, ня дасьць! Яны клічуць галасаваць за № 6.

Па беларуску-ж выступіў і „Польскі Цэнтр“ — № 12. Гэтыя паны ўжо навет і зямлі ня суляць, а толькі зьбіраюцца даходзіць „аблягчэньня пазычкі зямельнай“, каб народ гэтай пазычкай закабаліць на дзесяткі гадоў, абярнуць у нявольнікаў, што ўсе плады сваей працы павінны будуць аддаваць у панскія кішані!

Далей ідзе хаўрузія польскіх паноў-абшарнікаў з нашага краю, якія ўзіраючыся на маскалёў, навет імя нашае зямлі выкінулі з ужытку ды назвалі яго „крэсамі“. Называецца гэтая хаўрузія „Дзяржаўнае Зьеднаньне на Крэсах“ і мае нумар 22. І гэтыя паны, забыўшыся нашае імя, усё-ж пішуць свае адозвы па беларуску...

Урэшце, не давяраючы павазе свайго імя, хоць і прыбранага ў беларускія словы, паны ўзялі да сябе на службу хаўру нягоднікаў, што запэцкалі свае рукі крывёй бязьвінна забіваных імі людзей, ды на вялікі жаль, паходзяць з нашага-ж беларускага народу. Гэтыя вырадкі, даўно ўтраціўшыя свае сумленьне, выступаюць цяпер на абарону паноў, як беларусы; на чале іх стаіць вядомы пагромшчык, „бацька“ Балаховіч, што рубіць цяпер Белавежскую пушчу і гэтак памагае рабаваць наш край. Сюды-ж належыць і банда „зялёнадубцаў“, каторыя з рэвальвэрамі ў руках урываюцца на беларускія зьезды і стараюцца гвалтам перашкодзіць народу выбраць у Сойм запраўдных народных абаронцаў. Урэшце, дзеля паноў працуюць і так-званыя „актывісты“, якія разам з „зялёнадубцамі“ агітуюць за польскія сьпіскі—„22“ і „2“.

А ведаеце, які той № 2?—Гэта П. П. С. — „Польская Партыя Соцыялістаў“. У добрую хаўрузію папалі польскія соцыялісты „на крэсах“!

Мы тут пералічылі ўсіх тых ваўкоў, што падшываюцца пад беларускае імя і сваімі беларускімі адозвамі хочуць абаламуціць наш народ. Ясна, што за гэтых падшывальцаў ніводзін беларус не павінен даць свайго голасу.

Ясна таксама, што нам больш не па дарозе з тымі польскімі партыямі, якія навет на час выбараў ня хочуць загаварыць „па хамску“. Ясна, што за такія партыі галасаваць мог-бы толькі той, хто зусім утраціў розум ці прадаў сумленьне.

Адзіны сьпісак, дзе ёсьць запраўдныя сыны беларускага народу—сыны мужыкоў-хлебаробаў, гэта сьпісак № 16. І кожын беларус павінен даць свой голас за № 16, калі хоча лепшае долі сабе і сваім дзецям.

М. Малішэўскі.

Памятайце, што номер 16 павінен быць надрукованы альбо напісаны на картачцы з чыстай, белай паперы, бо толькі такі номер будзе прымацца ў лік.

Грамадзяне, няпрошаныя чужынцы-апекуны, ворагі працоуных людзеу у працягу доугіх вякоу зьдзекаваліся над намі і цяпер зьневажаюць наш беларускі сьпісак № 16. Дык, каб пакончыць урэшце з гэтай крыудай, усе грамадой пойдзем 5 лістапада да выбарау і пададзім свае галасы за сьпісак № 16.

Палітычныя справы.

За астатні тыдзень перагарнулася новая, гістарычнага значэньня, старонка ў сусьветнай палітыцы. Палітычны кіраўнік Англіі, усемагутны Лойд-Джордж, ад якога залежала доля амаль ня ўсіх старонак сьвета, мусіў-ткі нарэшце падацца ў адстаўку.

Звалілі яго доўгімі і хітрымі стараньнямі з аднаго боку бальшавікі, з другога боку Францыя. Ангельскія няўдачы ў грэка-турэцкім пытаньні былі астатнім ударам па Лойд-Джорджу.

Для бальшавікоў ён быў хітразлоснаю спружынаю, каторая загарадзіла дарогу так, што вельмі доўга ня можна было ні зусім выпрастаць яе, ні зламаць.

Для Францыі ж ён быў дужа прыкрым путам на руках, не даваўшым поўнай волі ў кіраваньні Старым Сьветам і часта, шкодзячым для францускіх інтарэсаў.

Цяпер увесь сьвет з вялікай увагай чакае: хто ў Англіі заступіць Лойд-Джорджа? Ці зьменіць ягоны наступнік ангельскую палітыку, ці не? Ці будзе ён шукаць нанова поўнай сувязі з Францыяй, каб ізноў паставіць на ногі развалаючую цяпер моц і адналітасьць Антанты,—ці ён пойдзе іншым шляхам?

Калі Францыя застанецца ў палітыцы бяз Англіі, то бальшавікі і Нямеччына згаворацца аб сваіх інтарэсах шмат сьмлей. Праўда, будуць новыя падзелы дзяржаў на палітычныя лагеры, і пачнецца новая сусьветная палітыка.

І для беларусаў гэта вельмі важна. Дагэтуль, воляю Лойд-Джорджа, ангельскі ўплыў з поўначы сумежыў з францускім уплывам з паўдня—якраз на паўночных этнографічных беларускіх гранінах. Зьменіцца ці ня зьменіцца француская палітыка Польшчы пасьля адстаўкі Лойд-Джорджа і выбараў у новы Сойм,—усё роўна пасьля гэтай адстаўкі могуць быць зусім новыя магчымасьці для беларускага становішча... Разумеецца, гэтак будзе ў тым выпадку, калі Англія адсунецца ад цеснай сувязі з Францыяй і ўжо тым самым пакіруе францускіх капіталістаў і імпэрыялістаў да новых адносін з бальшавікамі і Нямеччынай.

І ў тым-жа выпадку роль нашых нацыянальных прадстаўнікоў у Варшаўскім Сойме можа мець нязвычайна важнае значэньне. Гэта ўжо будзе ня толькі абарона ад самаволі адміністрацыі ці стараньне аб скасаваньні вайсковай калёнізацыі на нашых землях. Гэта ўжо будзе якбы наша заходня-беларуская прысутнасьць ў вырашэньні паміжнародных палітычных спраў, сур'ёзная гутарка аб аўтаноміі ці чым іншым у тым кірунку і ўва ўсякім разе—будзе наш пэўны ўплыў на гэтыя вырашэньні.

Самая масквафільская і самая полёнофільская інтэлігенцыя наша павінна зразумець, аб што тут ходзіць.

З такога пункту гледжаньня, выбіраючы „вызваленца“ ці якуюсь балахоўскую „пешку“ беларусы памогуць канаць яму для палітычнага пахаваньня свайго краю (хоць-бы й часовага).

Выбіраючы-ж такіх палітыкаў, як М. Кахановіч, А. Станкевіч, Б. Тарашкевіч, С. Рак-Міхайлоўскі і інш., беларусы зробяць усё, што ў цяперашніх варунках можна зрабіць для збудаваньня сьветлай будучыні беларусаў і ўсяго нашага краю.

Бо голас першых тут будзе — нуль. Голас другіх—усё.

Трэба, каб было у с ё.

З іншых навін за астатні тыдзень трэба адзначыць, што Францыя з Англіяй ужо згаварыліся, каб К о н ф э р э н ц ы я у с п р а в е Б л і з к а г а У с х о д у адбылася 13-га лістапада ў Лозане.

Магчыма, аднак, што Т у р ц ы я ня згодзіцца яшчэ на гэты час і месца.

Усё болей высьвятляецца, што Турцыя—толькі заслона для палітыкі б а л ь ш а в і к о ў.

Н а Д а л ё к і м У с х о д з е бальшавікам пашчасьціла: чырвонае войска аканчальна касуе панаваньне белых. Камандуючы белымі ген. Дытрыхс уцёк з Уладзівастоку на японскае ваеннае судно.

У Н я м е ч ч ы н е марка ўсё валіцца ўніз. Дарагоўля расьце. Надойчы ў Бэрліне былі крывавыя бойкі левых з правымі, сунішаныя паліцыяй.

У с х о д н я я Г а л і ц ы я ахоплена тэрорыстычнай дзейльнасьцю ўкраінскіх незалежнікаў, якія нападаюць ня толькі на прадстаўнікоў улады і на польскіх паноў, але і на відных украінцаў, прыхільных да польскага панаваньня. Забіўшы Тэрдохліба, пагражаюць цяпер сьмерцю кіраўніку газэты „Рідний Край“—Яцківу.

Перад выбарамі.

Выбарны календар.

30-га кастрычніка прадседацелі акружных выбарных кам. вывешываюць сьпіскі выбаршчыкаў для агульнага агляду.

3-га лістапада апошні дзень другога састаўленьня сьпіска выбаршчыкаў.

5-га лістапада выбары ў Сойм.

12-га лістапада выбары ў Сэнат.

Перадвыбарная „свабода“.

На ст. Навагельня 17-Х быў арыштаваны паўнамоцнік Цэнт. К-ту Язэп Чачотка за тое, што ў вагоне агітаваў за сьпісак № 16.

Камандант паліцыі м. Буды пагражае карамі солтысам Мядзьведзіцкай гміны Баранавіцкага п. за дапушчэньне агітацыі ў карысьць сьпіска № 16.

Прадстаўніка Б. Ц. В. К-ту А. Пусько, які ішоў з Мядзела ў Манікавічы, ехаўшая на сустрэч паліцыя арыштавала і загадала вярнуцца ў Мядзела, гонючы прад сабой гр. А. Пусько, які нёс перадвыбарную літэратуру. У м. Мядзела быў зроблены вобыск, пры гэтым гр. Пусько мусіў выслухаць самыя брыдкія лаянкі ад паліцэйскіх.

У м. Свянцяны па загаду Ваўкавыскага старосты быў арыштаваны прадстаўнік Бел. Выб. К-ту Кавалеўскі. Пасьля двух дзён, дзякуючы хлопатам Бел. Выбарнага К-ту на Беластоцкі акруг, Кавалеўскага выпусьцілі на свабоду.

На службе „чужым багам“.

Надовячы польская ўлада вывезла з Вільні і пасадзіла ў кляштары камэдулаў, каля Кракава, япіскапа Літоўскае эпархіі, Элеўферыя.

Польскія газэты ўжо выясьнілі прычыну вывазу праваслаўнага архірэя. Гэта—гэта, што яп. Элеўферы і сам не падчыніўся асобнаму для Польшчы упраўленьню праваслаўнае царквы, і маніўся выцяліць з праваслаўнае царквы Польшчы эпархіі Літоўскую і Горадзенскую, каб не падчыняліся варшаўскаму мітрапаліту Юрыю.

Як сярод праваслаўнага духавенства, так і сярод сьвецкіх людзей няма пеўнае згоды ў паглядах на тую рэформу упраўленьня праваслаўнай царквой, якая зроблена ў Польшчы. Але за гэту рэформу стаіць польскі ўрад, каторы і загадаў вывезьці непакорнага ўладыку.

Здаецца, справа зусім ясная. Аднак-жа сярод тутэйшага расейскага грамадзянства знайшліся людзі, якія парупіліся гэтую ясную, як божы дзень, справу заблутаць. Гэтыя паны, не пазбыўшыся дагэтуль старога маскоўскага чарнасоценскага духу, узьвялі на беларусаў нягодную брахню, быццам у вывазе яп. Элеўферыя вінаваты... беларусы!

Само сабой разумеецца, што гэту брахню разьбіць вельмі лёгка. Даволі сказаць, што Беларускі Цэнтральны Выбарны Камітэт праводзіць у Сэнат ад Віленскага Акругу Вячаслава Багдановіча, б. рэктара праваслаўнае духоўнае сэмінарыі і найбліжэйшага супрацоўніка вывезенага ўладыкі. Грам. Багдановіч—беларус, сябра Беларускага Нацыянальнага Камітэту.

Але тут трэба выясьніць яшчэ і нешта другое, а іменна: дзеля якое мэты пушчана ў ход гэная брахня?

Справа вось у чым. Праваслаўнае духавенства з япіскапамі Літоўскім Элеўферыем і Горадзенскім Валадзімерам на чале ідзе на выбарах у Сойм і Сэнат разам з усім беларускім народам і падтрымлівае сьпісак № 16. Ведама, каму ад гэтага сэрца баліць! Ведама таксама, што як-раз тыя япіскапы, што падтрымліваюць рэформу царквы ў Польшчы (Аляксандр, Дыянісій), езьдзілі на зьезд паноў у Баранавічы і тамака разам з палякамі абдумывалі спосабы барацьбы з блёкам нацыянальных меншасьцей, беларусамі і сьпіскам № 16. Весь-жа тыя расейцы, якія хочуць выслужыцца поль-

Выбарныя рэпрэсіі.

У пятніцу, 20 кастрычніка, у Вішнеўскай валасьці Ашмянскага павету адбываліся ў працягу ўсяго дня і ўсяе ночы вобыскі і арышты сярод беларусаў.

Паміж іншымі, вобыскі зроблены ў грамадзян: 1) Сецкі—у двары Одровонж, 2) Яхімовіча—ў м. Вішневе, 3) Заблоцкага—ў ф. Бярэзіна, 4) Юхнеўскага—ў Рудніках, 5) Чэсноўскага—ў в. Люташы і др.

Сканфіскавана ўся беларуская выбарная літэратура—ведама, зусім беззаконна.

Арыштаваны грамадзяне: Заблоцкі і Яхімовіч.

Паліцыя ў часе вобыскаў пагражала і другімі арыштамі за ўчасьце ў беларускім руху.

Так выглядае абвешчана урадам „свабода выбараў".

скай уладзе, і надумалі пасварыць беларусаў з тэй часткай праваслаўнага духавенства, што ня йдзе з польскімі панамі, а стаіць на старане беларускага сялянства. Гэта — звычайная перадвыбарная штука, якіх будзе пэўне і больш.

Нам могуць сказаць, што ў новую Кансысторыю увайшлі двое беларусоў, але на гэта мы адказваем, што гэтыя беларусы пашлі туды па сваей волі і не ад якіх беларускіх устаноў на гэта паўнамочаў ня мелі.

Мы перакананы, што праваслаўнае духавенства на гэткую правакацыю ня пойдзе і дасьць добры адпор нягоднікам, якія выслугуюцца „чужым багам".

† ГАННА ГАРЭЦКАЯ.

Па фальшываму даносу быў арыштаваны 1-га верасьня г. г. ў Маскве студэнт Пятроўска-Разумоўскай Акадэміі Гаўрыла Гарэцкі (брат Максіма Гарэцкага).

Яго пасадзілі ў вастрог Г. П. У. (б. Чэ-ка) і абвінавацілі з прычыны культурнай беларускай работы ў пяцёхгадовай супроць савецкай дзеяльнасьці.

Ганна Гарэцкая, родная сястра, студэнтка Зоотэхнічнага інстытуту, клапоцячысь аб вызваленьні брата, дужа растроеная была 15-га верасьня сапхнута няўважнаю трамвайнаю таўпою на Лубянцы з плашчадкі трамваю і дастала, упаўшы, сур'ёзныя раны. 19 га верасьня, на 19-м годзе жыцьця макёрла ў бальніцы.

Пахавалі сваю дарагую таварышку маскоўскія студэнты беларусы ў Галовінскім манастыры пры царкве.

Нябожчыца пакінула ў вялікім горы старэнькіх бацькоў і братоў.

Замест будучай шырокай грамадзкай дзеяльнасьці на карысьць адраджэньня свайго гаротнага народу, знайшла бясчасную магілу.

Дазволу вывезьці цела на бацькаўшчыну не далі.

Хай-жа сьпіць на чужыне. Вечная памяць, пухам зямелька!

Гаўрылу Гарэцкага спачатку хацелі выслаць за межы Савецкай Расеі, але пасьля дапытаў у Менжынскага, намесьніка Дзяржынскага, выпусьцілі на волю.

Рэдакцыя „Бел. Звону" выказывае глыбокі жаль з прычыны трагічнай сьмерці Ганны Гарэцкай і спачуваньне ў горы яе бацькоў і братоў.

Руйнаваньне каапэрацыі.

III *)

У раёнах адносіны ўлады да каапэрацыі былі ня лепшыя чым у Вільні. Найгорш было ў Дзісенскім Старостве. У гэтым павеце ў 1920 годзе Віленскім Саюзам Каапэратываў было арганізавана да 50 каапэратываў, якія добра разьвіваліся. У павеце, па арганізацыі гэтых каапэратываў, працавалі доўгі час аж тры інструктары каапэрацыі гэтага Саюзу. У Управах каапэратываў былі запраўдныя каапэратары; рахунковасьць была пастаўлена як належа быць. Але вось каапэратывы на зацьверджэньне прыслалі ў староства статуты ў беларускай мове. Быўшы тады Старастам—Станішэўскі (цяпер Дунілавіцкі, які небывала расправіўся у гэтым годзе з Мядзёльскім каапэратывам) хоць статуты і пераслаў у Вільню, ў „Zarząd Ziem Wschodnich", але быўшы кіраўнік Аддзелам, які рэгістраваў каапэратывы, проста мне сказаў: ня можна прадстаўляць статуты ў Беларускай мове. Бо камісар не зацьвердзіць.

І Статуты былі вернуты ў Староства, а гэтым было выразна дадзена зразумець, што хоча Віленскае ўсё магучае начальства. З гэтага часу каапэратывы, прыслаўшыя статуты ў беларускай мове на зацьверджаньне, былі залічаны беларускімі, Віленскі Саюз, які выдрукаваў бланкі гэтых статутаў, так сама беларускім. Гэтым раскрылі рот чорнай хаўрузіі, якая не паскупілася на гідкія выдумкі, каб зьнішчыць Саюз. У 1921 годзе замест 50 каапэратываў ў Дзісенскім павеце заставалася каля дзесяці, Стараста і Інспэктар Апрвізацыі гэтага павету п. Жыжнеўскі катэгарычна заявілі, што працу Віленскага Саюзу ў гэтым павеце Староства не дапусьце. Адчыніць Аддзел Саюза ў м. Глыбокім было не дазволена, тавары закупленыя ў гэтым павеце Староства перашкаджала вывазіць, а калі ўсё-ткі ў гэты павет быў пасланы інструктар Цыбулька, дык нават і гэты Цыбулька быў пасаджаны на суткі пад арышт і сказалі каб ні ён, ні яшчэ хто колечы з Саюза, ня сьмелі туды і носу паказываць. Ні раённага зьезду Саюзу неўдавалася зрабіць, ні распачаць якую колечы працу ў гэтым павеце. Каапэратывы без інструктарскай і таваровай дапамогі тым часам сталі разваліваццa і адзін за адным зачыняцца. Староства пробавала, па планам свайго апрвізатара Жыжнеўскага, стварыць свой павятовы саюз, але з гэтага Саюзу нічога ня выходзіла... Цяпер Дзісенскі павет гэта ёсьць бадай поўная каапэратыўная пустыня. Калі дзе і засталіся каапэратыўныя вывескі, дык ці гэта які колеча панок, не маючы сваіх грошы на ўласны гандаль, назьбіраў чужыя грошы і на іх вядзе гандэль, каб такім парадкам карміцца каля каапэратыва, ці пад гэтай вывескай крыецца звычайны „свойскі гандэль".

Чыжэўскі.

*) Гл. № 14 і № 16. „Б. З.".

Здраднікі Бацькаушчыны.

Генерал Балаховіч—пагромшчык і бандыта. Сваімі рукамі разстрэліваў бязвінных людзей, аддаваў на зьдзек сваей бандзе кабет, якія малілі аб зьмілаваньні для дзяцей і мужоў, устраіваў жыдоўскія пагромы. Прыкрываючыся беларускім імянем за панскія грошы праліваў кроў, адваёвываючы ў бальшавікоў панскія маёнткі. Цяпер Балаховіч прадаўся „крэсовым" панам і разам з бандай „зялёнадубцаў" агітуе за панскі сьпісак № 22. За яго шкодную працу для беларускага сялянства, за здраду для Беларусі паны Балаховічу добра плацяць багацьцем нашага краю. Цяпер самазванны „бацька" дастаў падрад ад ураду на выруб 12 тысячаў дзесяцін Белавежскай пушчы.

Яўгень Міткевіч — дэфэнзыўшчык, пераняў спадчыну Аляксюкоўскай авантуры. За панскія грошы выдае польскую газэту на беларускай мове „Беларускі Шлях" і з адзінак сабе падобных залажыў партыю так званых беларускіх актывістаў, каб ачмучываць беларускіх сялян і вясьці полёнізатарскую працу на Беларусі. Што гэта палітычны спэкулянт і прадажнік відаць з таго, што ён служыў у 1920 г. у Менскім вайсковым тэлеграфе польскіх войск. Пры адступленьні палякоў ён затрымаў некаторыя вайсковыя апараты і астаўся служыць у бальшавікоў, дзе быў камісарам тэхнічна-тэлеграфічнай часьці. Там украўшы вялікую суму грошы махнуў ізноў у Польшчу, дзе цяпер інтрыгуе супроць беларусаў.

„Зялёнадубцы". Пад гэткай назовай авантурнічаець банда галаварэзаў, на чале якой стаіць палкоўнік Адамовіч і яго сын вядомы пад клічкай „Дзяргача". Гэтая кумпанія ня мае ніякага палітычнага напрамку і прадаецца таму, хто болей дасьць грошы.

У часы бальшавіцкай вайны памагалі Балаховічу рабаваць жыхароў Бе-

---

16

ларусі і ўстраіваць жыдоўскія пагромы. Пасьля перайшлі на службу да Аляксюка. У апошнія часы падмазаліся да „актывістаў“ (Міткевіча), а цяпер, на час выбараў прадаліся паном і прыкрываючыся беларускім імянем прызываюць сялян галасаваць за іхні сьпісак. Адамовіч і К° зусёды гатовы на ўслугі чорным сілам, каб нашкодзіць беларускай справе. Калі беларусы байкатавалі выбары ў Віленскі Сойм, дык Адамовіч ішоў на выбары, а цяпер сваім выступленьнем хоча разьбіць адзіны беларускі фронт, каб беларусы менш правялі сваіх прадстаўнікоў і гэтым усіліць панскую палітыку.

Народная перадвыбарная песьня,

зложаная ў Стаўпецкім пав.

Ой казалі ў нашай хаце
За эндэкаў голас даці, —
Не хачу, ня люблю
За эндэкаў не пайду.
Яны кажаць: Мы эндэкі
Для мужыкоў маем лекі,
Бо ў іх кепская натура;
Бяз бізуна сьвярбіць скура.
Ой казалі ў нашай хаце
За людоўцаў голас даці.
Не хачу, ня люблю,
За людоўцаў не пайду,
Бо яна „Рада Людова“
На ўсё ў міг гатова
І прадаць, і купіць,
Душой любіць пакрывіць.
Ой казалі ў нашай хаце
За пястоўцаў голас даці,—
Не хачу, ня люблю
За пястоўцаў не пайду.
Яны ездзяць, намаўляюць
Ды паночкаў папяшаюць;
Памагае-ж добра ім
Балаховіч—наш айчым.
Ой казалі ў нашай хаце
Вызваленцам голас даці,—
Не хачу, ня люблю,
У „Вызваленьне“ не пайду.
Пан Хамінскі рэй там водзіць,
За ім дурні нашы ходзяць, —
Не хачу, ня люблю,
У „Вызваленьне“ не пайду.
„Вызваленцы“ і „людоўцы“,
І „эндэкі і „пястоўцы“
Разам ў Сойме засядалі,
Ды законы нам пісалі,
Каб зямельку адабраці,
Асаднікаў насаджаці,
Нас усіх жыўцом паесьці,
Беларусаў з сьвету з весьці.
Не хачу, ня люблю,
За сьмерць сваю непайду.
Ой пайду я і з братамі
Ды з тутэйшымі дзядзькамі.
Трэба цьвёрда нам стаяць,
За шаснаццаць голас даць.

КАРЭСПАНДЭНЦЫІ.

З Навагрудчыны.

16 кастрычніка адбыўся мітынг у гор. Навагрудку. Выступалі прадстаўнікі Беларускага Выбарнага Камітэту М. Кахановіч, В. Курчэйка і А. Амельяновіч. Пасьля іх прамоў, выслуханых народам з прыхільнасьцю, гаварылі яшчэ: вызваленец Гэльман і нейкі пан ад Рад Людовых. Вызваленца яшчэ так сяк слухалі, хоць і перабівалі; што-ж дашычыць пана з Рад Людовых, то яму зусім ня далі гаварыць агульным крыкам усіх сабраўшыхся.

Калі-ж пасьля ня ўдаўшагася выступленьня гэтага пана, на трыбуне (звычайны воз) ізноў паказаўся наш агітатар, ды уся таўпа адразу-ж замоўкла і на прызыў галасаваць толькі за № 16, выказала сваю згоду голаснымі крыкамі і воплескамі.

Як відаць, аграмадная большасьць у Навагрудку і павеце за нас. „Вызваленьне“ зусім траціць грунт, а іншыя партыі гэтага грунту як ня мелі, так і ня могуць мець.

Язэп.

Паміж двумя сваімі неўдачамі, якіх дачакаўся „вызваленец“ Гэльман ад нас ў Сянежыцах і ў Навагрудку, аказваецца ён папярэпэў 15 кастрычніка моцную няўдачу і ў Любчы, дзе ад нас выступаў кандытат нашага сьпіска гр. Рагуля. Такім чынам, пан Гэльман мае ужо практыку і трэба думаць, што больш ужо не паважыцца змагацца з нашымі агітатарамі.

Алесь.

З Дзісьненшчыны.

У двары Псуя абшарніка Отона Косова служыў дваццаць гадоў лясьніком Вінцук Баравік. Цяпер пан К. пачуў сваю моц як ніколі і выганяе Баравіка ні за што з сядзібы ня глядзючы на тое, што той калісь яго ратаваў ад бальшавікоў, у дадатку яшчэ Баравік і стары і бяз рукі. Вось панская удзячнасьць!

З Вялейшчыны.

14-га кастрычніка у вёс. Ганута на хвэст зьехалася да шасьці тысячаў народу. Прадстаўнік Цант. Бел. Выб. Кату Канапелька устроіў мітынг, прызываючы усіх галасаваць за сьпісак № 16. Усе прысутныя ахвотна выказалі сваю згоду і падчыркнулі, што абавязак кожнага беларуса галасаваць за сьпісак № 16. Мітынг закончыўся пяяньнем: Ад веку мы спалі.

Х. Даўгяла.

З Ашмяншчыны.

У вёсцы Залесься 14-га кастрычніка на хвэсце адбыўся мітынг, на якім выступалі беларускія аратары Башаркевіч і Гаўрылік. З іх прамоў народ зразумеў на чыім баку праўда і дружна выказаліся за сьпісак № 16, на які маюць адну надзею, бо у ім выстаўлены свае людзі, сапраўдныя абаронцы працоўнага люду.

С. Канапелька.

ХРОНІКА.

— Якуб Колас, Язэп Лёсік і Ярашэвіч Н. як нас паведамляюць з Менска, сасланы савецкім урадам у Сыбір па няведамай нам прычыне.

— Усе школы беларускія. Радашкоўская Гмінная Рада (Вялейшчына) выбраўшы упаўнаважаных адправіла іх па вёсках, каб азнаёміліся з воляй насяленьня што да школьнага пытаньня. Усе вёскі саставілі прыгавары, дамагаючыся беларускай школы, дзякуючы чаму **Радашкаўская Гмінная Рада на сваім паседжаньні ад 19 кастрычніка пастанавіла усе школы зрабіць беларускімі.**

— Сход студэнтаў беларусаў. У нядзелю 29 кастрычніка ў памешканьні Беларускага Музыкальна-Драматычнага Гуртка (Біскупская 12) адбудзецца агульны сход студэнтаў беларусаў.

Дзеля вялікае вагі пытаньняў, якія будуць разглядацца на сходцы пажадана прысутнасьць усіх студэнтаў беларусаў.

— Новая кніжка. Вышла з друку у Коўні кніжка „Неба і Зоры“ пераклад з расейскага Г. Казячага. Выданьне Міністэрства Беларускіх Спраў.

— „Беларускі Сьцяг“, штомесячнік вышаў у Коўні № 4, стр. 66. Рэдактар-выдавец К. Дуж-Душэўскі.

Справаздача аб зборы.

Збор ахвяраў на карысьць беларускага дзецячага прытулку у Вільні, які адбыўся 15 кастрычніка г. г., даў 451. 461 марк п., 6 мар. нямец. і 80 мар. пачтовых.

Усіх скарбонак было выпушчана 73. Найвялікшая сума была у скарбонцы № 6 (п. Акушка і п. Арсеньева) 24.965 м. п., некаторыя зборшчыцы, як п. п. Більдзюкевіч, Шутовічанка, Русецкая, Рыдлеўскі і інш., назьбіралі па 3 скарбонкі. Найменш было знайдзена у скарбонцы № 58 (п. Кучук), толькі 110 м. п.

З усяе карпарацыі вучыцялёў-вучыцялек белар. пачатк. школ у Вільні толькі дзьве вучыцэлькі, п. Шутовічанка і п. Сіняўская, ахвотна і старанна дапамагалі у зборы. На вялікі жаль—толькі дзьве.

Выдаткі на збору выносяць 29.930 мар. польскіх. Значыцца, чыстага даходу збор даў 421.531 м. п., 6 м. ням., і 80 мар. пачтовымі значкамі. Апрача таго ўва усіх 73 скарбонках знойдзена зусім зарваных грошаў на 2.378 м. п.,

Беларускі камітэт помачы пацярпеўшым ад вайны, які апякуецца над прытулкам, складае шчырую падзяку усім зборшчыцам і зборшчыкам і усім ахвярадаўцам, якія працай па зборы і сваімі складкамі дапамаглі Камітэту у падтрыманьні прытулку. Асабліва гарачую падзяку Камітэт складае п. Знамяроўскаму, які пры сучаснай дарагоўлі на друкарскія работы не адмовіўся бясплатна надрукаваць усе патрэбнае да збору.

Камітэт.

Рэдактар-Выдавец Ф. АЛЯХНОВІЧ. Друкарня „ДРУК“ Субач, 2.